

НАЦІОНАЛЬНЕ ПИТАННЯ НА XII ЗІЗДІ КОМУНІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ.

(Докінчення.)

Без цього нема підстав розраховувати на подолання правдивого і міцного співробітництва народів в рамках єдиної союзової держави. Тому боротьба за ліквідацію фактичної нерівності національностей, боротьба за піднесення культурного і господарського урівня відставших народів являється другою черговою задачею нашої партії.

То наслідком закладається вкільці в пережитках націоналізму, серед різних народів, що пережили тяжке ярмо національної неволі і не встигли звільнитися ще від почування старих національних образ. Практичним виразником цих пережитків являється деяка національна відчуженість і відсутність повного довіря давніших поневолених народів до роботи, яка виходить від Росії. Однак, в деяких республіках, що мають в своєму складі кілька національностей, цей оборончий націоналізм переходить в націоналізм наступальний, в завзятий шовінізм більш сильної національності, направлений проти слабких національностей тих республік. Шовінізм грузинський (в Грузії) скерований проти Вірмен, Осетин, Аджарців і Абхазців; шовінізм азербайджанський (в Азербайджані), скерований проти Вірмен; шовінізм укресбський (в Бухарі і Хорезмі), скерований проти Туркменів і Кіргізів, шовінізм вірменський і ин. — всі ці види шовінізму, одобрювані до того умовинами непа і конкуренції, являються величезним злом, що грозить перевернути деякі національні республіки в арену боротьби і сварок. Не треба говорити, що всі ці явища гальмують справу фактичного об'єднання народів в єдиний державний союз. Поскілки пережитки націоналізму являються властивою формою оборони проти російського шовінізму, рішуча боротьба з російським шовінізмом представляє вірне средство для боротьби національних пережитків. Поскілки ж ті пережитки переходять в місцевий шовінізм, скерований проти слабких національних груп в окремих республіках, пряма боротьба з ними являється обов'язком членів партії. Тому боротьба з націоналістичними пережитками і перш-усього, з шовіністичними формами тих пережитків являється третьою черговою задачею нашої партії.

8) Одним з ярих виразників старого наслідства треба рахувати той факт, що Соціалістична Спілка Радянських Республік вважається значною частиною радянських урядовців в центрі і на місцях як Спілку рівних державних одиниць, що забезпечує свободний розвиток національних республік, — а як крок до ліквідації тих республік, як початок творення так званої "єдиної нації". Таким же результатом старого наслідства треба рахувати стремління деяких управлінь Р.С.Ф.Р. підчинити собі самостійні комісаріати автономних республік і проложити шлях до ліквідації останніх. Осуджуючи таке розуміння, як протирадянське і реакційне та проголошуючи і дальший розвиток національних республік, зід визнає членів партії пильно слідити за тим, щоб об'єднання республік і злиття комісаріатів не були використувані шовіністичними настроями радянських урядовців, а також боротися з їх спробами ігнорування господарських і культурних потреб національних республік. Злиття комісаріатів є іспитом радянського апарату: якщо ця спроба одержала в практиці великодержавний напрям, то партія була би приневолена прийняти проти таких ненормальностей найбільше рішучі заходи, включно аж до переглянення злиття деяких комісаріатів та до належного переслідування радянського апарату в дусі дійсної пролетарської і дійсної братерської уваги на потреби малих і відсталих національностей.

9) Спілка радянських республік, створена на принципах рівності і добровільності робітників і селян окремих республік, являється першою практикою пролетаріату в справі урегулювання міжнародних взаємовідносин незалежних країн і першим кроком до створення майбутньої всесвітньої радянської республіки.

Поскілки Спілка республік є новою формою співжиття народів, новою формою їх співробітництва в єдиній союзовій державі, в рамках якої мусять бути знищені всі вище згадані пережитки в процесі спільної праці народів, — висші органи С.С.Р.Р. (радянської спілки) повинні бути збудовані таким чином, щоб повністю відбили в собі не тільки загальні потреби, але й потреби окремих національностей. Тому на рівні з центральними існуючими органами Спілки, що являються представництвом трудових мас цілої Спілки незалежно від національності, — повинен бути створений спеціальний орган представництва національностей на принципах рівності. Таке упорядкування центральных органів Спілки Радреспублік дало би повну можливість пильно стежити і прислухуватися до потреб народів, своєчасно давати їм поміч, — створити умовини повного взаємного довіря і ліквідувати таким способом найбільш легким і неболіющим шляхом вище згадані наслідства.

10) Вихідчи з цього сказаного, зід наказує членам партії в характері практичних заходів, добитися того, щоб:

а) При упорядкуванні центральных органів С.С.Р.Р. була забезпечена рівність прав і обов'язків національних республік, як у взаємних між ними відносинах, так і в відносинах центральної влади Спілки.

б) В системі висших органів Спілки, щоб був створений спеціальний орган представництва всіх без винятку національних республік і національних областей на принципах рівності, з можливим вчисленням представництва всіх національностей, що входять в склад тих республік.

в) Виконавчі органи Спілки мусять бути створені на принципах, що забезпечують реальну участь в них представників республік і задоволення всіх потреб народів Спілки.

г) Щоб були дані республікам достаточні широкі фінансові а також бюджетні права, які забезпечували би можливість проявів їх власної державно-адміністративної, культурної і господарської ініціативи.

д) Органи національних республік і областей мусять складатися переважно з людей місцевих, які знають мову, звичай і обичаї відповідних народів.

е) Щоб були видані спеціальні закони, які забезпечували б вживання рідної мови у всіх державних органах і всіх установах, що обслуговують місцеве населення та національні меншости. Закони ті мусять переслідувати і карати найбільш революційною жорстокістю всіх тих, що будуть порушувати національні права, а головню права національних меншостей.

ж) Щоб була зміцнена вихованна праця в Червоній Армії в дусі ширення ідей братства і солідарности народів Спілки та були прийняті практичні заходи до організації національних військових частин з захощанням всіх мір, необхідних для забезпечення повної оборонної спосібности республік.

II.

1) Розвиток організації нашої партії в більшости національних республік ведеться в умовинах, не зовсім сприятлих їх зростові і закріпленню. Економічна відсталість тих республік, мала чисельність національного пролетаріату, недостача або й цілковита відсутність кадрів старих партійних робітників з місцевих людей, відсутність серйозної марксистської літератури на рідній мові, слабкість партійно-виховуючої праці, вкільці, існування пережитків радикально-націоналістичних традицій, все це не встигли вивітри — зродили серед місцевих комуністів ясний нахил в бік переоділки національних особливостей, в бік недоцінки класових інтересів пролетаріату, нахил до націоналізму. Це явище стає дуже небезпечним в республіках з декількома національностями, де приймає воно часто й форму нахилу до шовінізму комуністів більш сильної національності, направленою своїм вістрям проти комуністів слабких національностей (Грузія, Азербайджан, Бухара і Хорезм). Нахил до націоналізму шкідливий ще й в тому відношенню, що він сприяє процесу визволення національного пролетаріату від ідейного впливу національної буржуазії, затруднює справу зєднання пролетарів різних національностей в одну інтернаціональну організацію.

2) З другого боку, існування багаточисельних кадрів старих партійних робітників російського походження, так в центральних установах партії, як і в організаціях комун. партій національних республік, незнаною з звичаями, обичаями і мовою трудових мас тих республік і тому не все чутих до їх потреб — зродило в нашій партії нахил в бік недоцінки національних особливостей і національної мови в партійній праці, високогорде — легковажне відношення до тих особливостей, нахил до російського шовінізму. Цей нахил шкідливий не тільки тому, що він гальмує справу творення комуністичних кадрів з місцевих людей, що знають національну мову, але він зростає ще небезпечу віддаленості партії від пролетарських мас національних республік, і перш всього він кормить і вирощує згаданий вище нахил до націоналізму, чим недопускає боротьбу з ним.

3) Осуджуючи оба ці нахили, як шкідливі і небезпечні для комуністичної ідеї, і звертаючи увагу членів партії на особливу школу і особливу небезпечу нахилу до російського шовінізму, зід визнає партію до якнайшвидшої ліквідації цих старих пережитків в нашому партійному будівництві.

В характері практичної праці зід поручає Центральному Комітету перевести в життя:

- а) створення марксистських гуртків вищого типу з місцевих партійних робітників національних республік.
- б) розвиток принципіальної марксистської літератури на рідній мові.
- в) скріплення університету народів Сходу і його відділів на провінції.
- г) створення при Центр. Комітеті національних комун. партій інструкторських груп з місцевих робітників.
- д) розвиток масової партійної літератури на рідній мові.
- е) скріплення партійно-виховуючої праці в республіках.
- ж) скріплення праці серед молоді в республіках.

4) З огляду на величезне значення, яке має робота відповідальних робітників в автономних і незалежних республіках і на окраїнах взагалі (здійснення зв'язку трудящих даної республіки з трудящими цілої Спілки), зід поручає Центр. Комітетові постаратися про дуже вибраний склад таких робітників з тим, щоб вони могли повністю і дійсно перевести в життя постанови партії по національному питанню.

***

Так звучить резолюція XII зїзду Комуністичної Партії в Москві про "Національні моменти в партійному і державному будівництві".

Хто уважно перечитав її той переконався, що на зїзді нічого не прикривали, а говорили правду в очі, як і все. Без сумніву, таке категоричне вирішення національного питання має надзвичайно велике значення і є в історії людства першою справедливою. Революція та горожанська війна не дозволяли перевести дотепер як слід національні програми комуністичної партії, а також не дозволяли слідувати за справедливим відношенням російських елементів до інших національностей. Ми також признаємо, як і зід, що природне наслідство шовінізму і великодержавних тенденцій деяких товаришів російського походження — приносили своїми свідомими і несвідомими помилками великі шкоди для революції та взагалі ідеї, і давали в руки зброю проти них іншим неросійським національностям. Але ж це було переходом і ми ніколи не сумнівалися, що ці помилки скінчаться. Сьогодні найбільш справедливе вирішення національного питання в Соціалістичній Спілці Радянських Республік дає заповідку її статті ще більш могутню, як дотепер. Це справедливе вирішення туртує всі відсталі і ображені елементи, а ворогам вибиває з рук останню зброю. Вправді вирішення не нове, бо в програмі комуністичної партії воно від початку її існування, але на ділі, в практиці, воно переводиться аж сьогодні, після довгої війни.

Тому-то й сміло та радісно ми можемо назвати сучасний період в партійному і державному житті С.С.Р.Р., періодом розвитку і сили. Зєднані партійна дисципліна в рядах комуністів і така зєднана диктатура пролетаріату в політичному і економічному значенні дають нам певну заповідку, що — вирішення XII зїзду будуть повністю переведені в життя. Говоримо це не з національного боку, бо ми може вже далеко вперед, але як ідеї, правди, соціалізму, які розуміють, що неможна нехтувати правами тільки дозріваних національностей підирвати довіря до робітничо-селянської влади і святої комуністичної ідеї. Це добре зрозумів XII зїзд Кому. Партії і своїми постановами забезпечив найкращий — певний розвиток Радянських Республік та партії.

Зелик М.

ПЕТЛЮРІВСЬКІ ПРОВОКАТОРИ НА ВОЛИНІ.

Під наголовком "Бережіть ся!" волінська газета "Українське Життя" містить слідууючу статтю про петлюрівських провокаторів на Волині:

Завдяки горожанській війні, яка велась на Великій Україні, повстав цілий ряд "урядів", отаманських ватаг, різних банд і т. п., причім кожда з них признавала тільки свою владу і право володіти Україною. Одним з таких "урядів" є так званий уряд У.Н.Р., або як всі його називають петлюрівський, котрий має свій осідок у Варшаві на Алеї Руж. Істнує він під дуже гучною назвою "Центральний Український Комітет". Центральний він для того, що істнує в центрі Польщі, а українській тому мабути, що члени того комітету рахують тільки себе правовірними Українцями. Треба признати, що з початку повстання уряду У.Н.Р. коло нього гуртувались деякі визначні українські політики, але переконавшись згодом в безглузлости й утопії цього "уряду", покинули його і поврали з ним всякі зв'язки. Душею цього "уряду" став Петлюра, деспот, котрий оточив себе дефізеною, що звалась "охороною Головного Отамана" і цей нещадний почав "правити". Кождий вступ до якогось села чи міста його ватаги оплачували життям сотки селян і робітників. Не хотіли ми ніколи порушувати петлюрівщини, тримаючись засади, що "лежачи не б'ють", але змушує нас до цього петлюрівська зграя, котра починає втручатися до наших справ на українських землях під Польщею. Всі пам'ятаємо, як з початку передвборної акції до польського союму відкрито петлюрівські табори і засіли Волинь, Полісся, Холмщину і Галичину петлюрівськими агентами, котрі старались втягнути населення в ріжні авантюри і шкідливі нам на кождім кроці. Появились: Осекіло, Мацюк, Дуценко, Волошин, Рязов, Горемі-

РЕВОЛЮЦІЙНИЙ КАЛЕНДАР

- 9. червня 1879 р. пошіено Соловйова, що зробив замах на Олександрів II.
- 9. червня 1906 р. забито в Білостоці начальника поліції Деркачова.
- 10. червня 1898 р. бунт в Брїтському заводі у Катеринославі. Заарештовано околом 1.500 людей; з них 500 вислано у місцевості народження; 73 віддано до суду, з них 20 осіб засуджено в тюрьму та арештантські роти.
- 10. червня 1917 р. перший Всеукраїнський селянський зїзд в Києві.
- 10. червня 1920 р. Поляки оточили навколо, залишають Київ зісхувавши мости, вокзали, електричну станцію, водопровод і Володимирський Собор.
- 11. червня 1838 р. зачиено київський університет, виключено 149 студентів, більшість з них віддано до салдати.
- 11. червня 1847 р. Тараса Шевченка віддано в салдати під найостріший догляд з зобороною писати і малювати.
- 11. червня 1876 р. наказ царського уряду, яким зарекоменовано на території Росії друкуючі українські книжки.
- 11. червня 1906 р. поліцією і козаками розігнано величезний мітинг в Астрахані і забито 17 осіб.
- 11. червня 1905 р. демонстрація у Варшаві, сутинка з військами, багато забито і поранено.
- 12. червня 1880 вийшло перше число листівки "Народної Воли".
- 12. червня 1920 р. Червона армія прогнала з Києва Поляків.

ІНТЕРНАЦІОНАЛ МОДЕРНОГО МІСЦЕЦТВА.

Дня 14. цвітня у Берліні відбулась установчі збори міжнародного товариства для поширення модерного мистецтва. Збори відбулись з почину України Олександра Архипенка і в його робітні. На зборах були присутні видатні діячі на полі модерного мистецтва з Німеччини, Австрії, Італії, України, Америки та Японії. Від провідних мистецьких організацій у Франції, Сербії, Чехословаччині та Латвії прийшли листові заяви про їх згоду приєднатися до нового Інтернаціоналу. Нова організація має головним завданням знайомити Америку з модерним мистецтвом Європи, а Європу з модерним мистецтвом Америки, а також слідувати справі встановлення істинних взаємин відносин між діячами на полі модерного мистецтва в різних країнах і частинах світу. Для цієї мети т-во видаватиме журнали й публікації, буде влаштувати вистави й відкрити, а можливо, й свої повідкриває постійні музеї з найкращими зразками нового мистецтва. На установчих зборах намічено склад членів для німецької й для деяких інших національних секцій. У справі ретти національних, зглядно державних секцій навується переписка з видатнішими представниками модерного мистецтва у відповідних країнах. Українських секцій напевно буде дві: одна для Західної й друга для Східної України. Незабаром має бути оголошений маніфест нового Інтернаціоналу.

X. II.

АРАЛОВ ПРО ПОЛОЖЕННЯ В ТУРЕЧЧИНІ.

До Одеси приїхав через Царгород на пароплаві "Смирна" поважний представник Р.С.Ф.С.Р. в Ангорі тов. Аралов.

У розмові з представником Ратау тов. Аралов зазначив, що в теперішній час актуальною справою в Ангорі є концесія Честера, яку затвердив Найвищий Національний Зібраний Туреччини.

Згідно з умовами концесії Честерові надається право будувати залізничну й південну, східну та лівничну провінції Туреччини, а так само право користуватися природними богатствами в суміжних районах залізничі.

Перед війною аналогічні концесії в Туреччині мави Французи, що почали вже будувати залізничну лінію Самсун—Ангора.

З огляду на те, що частиня вже виконаної Французями праці згідно з концесійною угодою переходить до Честера, французські представники передали недавно ангорському урядові писаний протест проти надання концесії Честерові.

Підчас мого перебування в Ангорі, сказав тов. Аралов, кореспонденти чужоземних газет не раз зачитували мене, як відноситься Світовська Росія до концесії Честера.

Звичайно, коли концесія допоможе відновленню господарської сили турецького народу, то Світовська Росія співчуватиме цій концесії. З огляду на те, що за спиною Честера, про що є відомости, стоять англійські банки, значу концесії Честерові можна вважати з політичного боку за цілком удачу, яка вбиває напередодні нової Льозанської конференції острій клин в англо-французькі взаємини й за таку, яка забезпечує підтримку Туреччині з боку Америки.

Перейшовши до однієї внутрішнього становища Ангори тов. Аралов зазначив, що там же дуже сильний націоналізм.

Взагалі, перемену, що стається в країні, можна кваліфікувати, як буржуазно-національну революцію. Тепер давний побут цілковито змінюється. Комуністичний рух ще дуже слабкий. Маленькі комуністичні групи, розсіяні в країні, вивіляють деяку активність, але їхню працю паралізує уряд.

Торгові зносини між Росією та Туреччиною, сказав тов. Аралов, зв'язуються, але поки що це надто туго. В країні є великий попит на російську бензину і гумові вироби, зокрема на каалоші.

З боку наших фірм є попит на анатолійську вовну. Відношення до російських представників з боку місцевої влади дуже невличиве. Відчувається, що ціла країна надзвичайно цінить дружне відношення до неї Світовської Росії, що допомагає турецькому народові, коли він находився в дуже скрутному становищі.

Царгород, сказав далі тов. Аралов, до цього часу ще перуновений французькими й англійськими військовими загонами. В царгородському порті стоїть чимало французьких та англійських кораблів. До нашого торговельного представництва в Царгороді приходять чимало емігрантів, що хочуть повернутися до Росії.

Відношення між нашими дипломатичними й торговельними представниками з одного боку й союзними представниками з другого зовні цілком конкретні, але ізза спиною антантські представники прагнуть пошкодити нашим інтересам чим можуть.

Коли я приїхав до Царгороду, сказав тов. Арлов, мені не дозволили вийти на беріг і застрягли мене на протязі кількох годин на пароплаві, доки ангорський комісар у Царгороді, не зважаючи на можливість конфлікту з союзниками, сам прибув на корабель і наказав, щоб мене пустили на беріг.

НОВА КНИЖКА! -- НОВА КНИЖКА!

Що тільки появилася з друку і продеться дуже рідна книжка для кожного робітника і робітничі п. н.

КАРЛ МАРКС ПОГО ЖИТТЯ І ДІЯЛЬНОСТІ.

Написав Ю. Стеклов.

Книжка вийшла накладом "Космоса" в Берліні, під редакцією Е. Каспінена. Надрукована в малім видінні форматі, на книжковій папері і обіймає 110 сторін друку. Поділена на такі розділи: 1. Роки підготовки. — 2. Вироблення нового світогляду. — 3. Революція 1848—49 року. — 4. Період реакції. — 5. Інтернаціонал. — 6. Сприяння соціалістичному рухові в поодиноких краях. — 7. Дещо про особисте Марксове життя. — 8. Значіння Маркса в науці.

Ціна тільки 25 центів.

Замовлення посилайте на адресу:

UKRAINIAN LABOR NEWS
Cor. Pritchard & McGregor Sta. — Winnipeg, Man.

НОВІ ПЕРЕПИСНІ КАРТКИ!

Накладом "Укр. Робітничих Вістей" вийшли гарні переписні картки з портретами провідників Радянських Республік. В серію карток входять: Герб Радянської України, Н. Ленин, Л. Троцький, Г. Зінов'єв, Ю. Х. Раковський, Л. Мануїльський, О. Шумський, М. Скрипник, Т. Полозов, Блакитний (Елланський) і М. Баран.

Ціла серія має 11 карток і коштує тільки 35 центів.

Замовлення посилайте до: Ukrainian Labor News Cor. Pritchard & McGregor Winnipeg, Man.